

NHỮNG CON SÁN XÂM CHIẾM NÃO NGƯỜI

Sán dây có thể xuất hiện trong cơ thể người qua các đường truyền trực tiếp hoặc gián tiếp, nhưng đều gây ra tác động nguy hiểm.

>>> Phát hiện loài sán dây dài cả fut (0,3m)

Sán lợn

Có nhiều dạng sán dây (sán dài), nhưng chỉ ba trong số chúng lây nhiễm trực tiếp ở não bộ con người. Dạng sán dây có tên khoa học *Taenia Solium* xuất hiện trong cơ thể người theo hai con đường. Ăn thịt lợn nấu chưa chín kỹ (từ con lợn nhiễm sán) dẫn đến tình trạng nhiễm sán trong ruột, trong khi dạng ấu trùng tấn công hệ thần kinh và lây nhiễm cho nhiều mô khác thông qua con đường tiếp xúc trực tiếp với lợn hoặc người nhiễm. Khi ấu trùng xâm nhập hệ thần kinh và tiến vào não, nó có thể gây ra chứng động kinh.

Nhiễm sán xuất phát từ điều kiện vệ sinh yếu kém ở các khu vực dân cư và môi trường. Khi không rửa tay thường xuyên, con người có thể vô tình tiếp xúc trực tiếp với trứng sán. "Trên thực tế, con người có thể tự khiến mình lây nhiễm. Tự nhiễm là tình trạng khá phổ biến", chuyên gia Helena Helmby từ trung tâm nghiên cứu vệ sinh và y học nhiệt đới tại London, Anh, cho hay.

Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), sán dây xuất hiện phổ biến ở khu vực Mỹ Latinh, châu Phi và châu Á.

Sán dây *Taenia Solium*. (Ảnh: CNN)

Sán *Spirometra*

Năm 2013, các bác sĩ ở Anh phát hiện một dạng sán lạ di chuyển bên trong não bộ của một bệnh nhân. Sau nhiều lần chụp cắt lớp, họ phát hiện ra vật thể hình tròn kỳ lạ bên trong não của người đàn ông gốc Trung Quốc. Sán đã sống ký sinh trong đầu của ông trong 4 năm.

"Nó di chuyển từ nửa não bên này sang nửa não bên kia", bác sĩ Effrossyni Gkrania-Klotsas nói. Đây là dạng sán có thể di chuyển khắp cơ thể người như mắt, các mô hay phổ biến nhất là não.

Bệnh nhân từng quay về Trung Quốc trong thời gian gần đây. 4 năm trước đó, ông có những triệu chứng đầu tiên như đau đầu, nhưng được chữa trị như bệnh lao. Khi quay lại, người này có các triệu chứng mới, khi sán tấn công vào khu vực khác trong não bộ, gây co giật và đau ở chân. Các biểu hiện đều liên quan dạng sán dây hiếm gặp có tên khoa học là *Spirometra erinaceieuropaei*. Vì chưa có thuốc điều trị hiệu quả, các bác sĩ nhanh chóng phẫu thuật để loại bỏ chúng.

Theo con số thống kê, có khoảng 300 trường hợp nhiễm sán *Spirometra* được ghi nhận trong giai đoạn 1953-2013, phổ biến ở các vùng nông thôn của châu Á. Đây là dạng sán mà con người ít biết đến, được nhận định là khá bí ẩn và có vòng đời phức tạp.

Dạng trưởng thành của sán dây *Spirometra* chỉ xuất hiện trong ruột non của mèo và chó, nhưng chúng được thải ra ngoài và tồn tại trong phân, sống trong các nguồn nước. Ấu trùng có thể ở lại trong cơ thể động vật giáp xác nhỏ hoặc ếch và rắn. Ở giai đoạn này, chúng xâm nhập vào cơ thể người qua đường tiêu hóa hoặc tiếp xúc trực tiếp với động vật nhiễm sán. Ấu trùng tạo thành nang bên trong não hoặc các bộ phận khác, kéo theo hậu quả là gây tổn thương mô, mù mắt, liệt và thậm chí tử vong.

Ảnh chụp scan cho thấy sự di chuyển của con sán trong đầu bệnh nhân qua thời gian (mũi tên). (Ảnh: CNN)

Nghiên cứu biện pháp

Nhiễm trùng sán lợn là tình trạng phổ biến, nhưng có thể được điều trị bằng thuốc giun sán. Trong

khi đó phương pháp xử lý Spirometra hiện nay chỉ có thể là phẫu thuật.

Tuy nhiên theo nhóm chuyên gia di truyền học của Hayley Bennett, một số loại thuốc dùng để điều trị bệnh sán máng có thể có tác dụng. Thuốc chữa ung thư cũng được coi là giải pháp tiềm năng. Bằng cách nghiên cứu các mẫu sán, lấy từ cơ thể bệnh nhân nhiễm bệnh, và giải mã gene của chúng, các nhà khoa học hy vọng có thể chẩn đoán và đưa ra phương pháp điều trị trong tương lai.

Hoạt động du lịch và giao thương hàng hóa thực phẩm là những mối lo ngại có thể làm gia tăng tỷ lệ nhiễm sán ở người. Giới chuyên gia cảnh báo rằng khi con người thực hiện các biện pháp tự chăm sóc bản thân và nâng cao nhận thức, tỷ lệ nhiễm sán có thể được kiểm soát.